

EMEÇİ KADINLAR GÜNÜ KUTLU OLSUN

Bilim ve iş dünyasında çığır açtılar

KİMİ bozulmayan aşu geliştirdi, kimi dünyada büyük ses getiren kara delik fotoğrafına imzasını attı. Kadın erkek eşitliği için savaşım veren de var kadın istihdamı için de... Üreten kadınların hepsi, Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde "Kadının gücüne sınır konulamaz" diyor.

İŞ ve bilim kadınları, "Çalışamayacağımız bir alan yok. Bu devrin bize tanıdığı olanakları kullanmamak, en zor şartlar altında direnen kadınlara ve bize bu imkânları sağlayanlara en büyük ayıbımız olur" diyerek kadınları ses çıkarmaya çağırıyor.

>> JALE ÖZGENTÜRK / GAMZE BAL /
KÜBRA KÖKLÜ 8-9-13'te

DOÇ. DR. TİLBE GÖKSUN

Şevk kıranlar hedeflerimi büyüttü

Kaç Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nden Doç. Dr. Tilbe Göksun, 2020 yılının şubat ayında Avrupa Genç Bilim Akademisi'ne seçildi. Göksun, "Kadınlar, her alanda üretmeyi, cesareti, güven ve huzuru temsil ediyor. Kimi zaman da yoktan var etmeyi başaran kişidir. Farklı nedenlerle birçok kadın hayallerinden vazgeçiyor. Gerçekten istenir ve uğrarsa mutlaka her kadının hayallerine ulaşabileceğini düşünüyorum" dedi.

YRD. DOÇ. DR. AHU ARSLAN YILDIZ

Meyve veren ağaç taşlanırmış

Okan Üniversitesi genetik ve biyomühendislik bölümünde Yrd. Doç. Dr. olarak görev başlayan Ahu Arslan Yıldız, 2014 yılında UNESCO-Local Uluslararası Ümit Vaat Eden Genç Bilim Kadını Ödülü'nü aldı. Yıldız, 2019 yılında Türkiye Bilimler Akademisi tarafından verilen TÜBA Üstün Başarı Genç Bilim İnsanı (GEBİP) Ödülü'ne değer görüldü.

Yıldız şöyle devam etti: "Kü-

düklerini, dil edinmeden önce kavramları nasıl algıladıklarını ve zihinsel gelişim ile dil gelişimini destekleyen süreçleri araştırıyorum" diye konuştu.

Her zaman şevk kırmaya çalışılan kişilerin olduğuna değinen Göksun, "Bu tür durumları ben her zaman daha fazla hırslandırıp hedeflerimi büyütmemi sağladı. Akademik olarak karşıma doğru insanların doğru zamanda çıktıklarını ve beni akademik çalışmalar konusunda en doğru biçimde yönlendirdiklerine inanıyorum. Ne şanslıyım ki bu kişiler hep bana rol model ve danışman olan güçlü kadınlardı" ifadelerini kullandı.

çükken her zaman çevremdekilerden biraz farklı bir çocuk oldum. Her şeyi sorgulayan, soru soran, denileni değil doğru bulduğuyum yapan bir çocuk. Hâlâ öyleyim aslında, bana söyleneni doğru bildiğimim arında da sonuna kadar dururum başımın ağrıyacağına bile bile. Sonradan öğrendim ki meyve veren ağaç taşlanırmış."

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü nedeniyle bilim kadınları Cumhuriyet'e konuştu

İlham verdiler

KÜBRA KÖKLÜ

Hepsi kendi alanında önemli isimler olan Türk bilim kadınları, "Kadınlar asla hayallerinden vazgeçmemeli, yeter ki isteyin" diyor ve ekliyor: "Kadın, toprak, üretim, emektir."

PROF. SEMA BİRLER:

Sabır ve çaba gösterin, sonrası zaten başarı!

Türkiye'de Dölerme ve Suni Tohumlama alanında ilk kadın profesör olan Sema Birler, üreme biyoteknolojisi alanında çalışmalar sayesinde 2008 yılında Türk Veteriner Hekimleri Birliği tarafından Bilim Ödülü'ne değer görüldü. 2007'de Birler'in başkanlığında olduğu bir projede Türkiye'deki ilk klonlama yapıldı.

En büyük destekçisinin eşi olduğunu vurgulayan Birler, "Ayrica, fakültedeki son yılmada bir hocamızın sunumu beni çok etkilemiş ve bu alana yönelmişti. Yıllar geçtikçe bu alanı seçmemin hayatımın en önemli kararlarından biri olduğu gerçeği daha da

pekişti" diye konuştu. Birler, hayallerinden vazgeçen kadınlara seslenerek: "Kadın kelimesi bana sevgi, özveri ve sabrı çağdırıyor. Kadınlar, hayallerinden asla vazgeçmemeli. Eğer yeterince sabır ve çaba gösterirseniz, bir an sanki şifirli bir değnek her şeyi hallediyor" dedi.

DR. DİLEK GÜRSOY:

ÇİĞİR AÇMAK İSTİYORUM

Almanya'da yaşayan Dr. Dilek Gürsoy, Avrupa'da yapay kalp nakli yapan tek kadın cerrah. Babasını kalp rahatsızlığı nedeniyle yitiren ve kalp alanında çalışmalar yapmaya yönelen Gürsoy, 2019 yılında Almanya'nın en prestijli ödülü "Victoria"ya değer görüldü. Aynı yıl "Yıldırım Doktoru" ödülünü de almış Gürsoy, "Çocukluğundan beri denize, yüzmekle, serbest dalgıçlık ile olan Derin Akkaynak, hem Türkiye'de dalgıç sporunun çok pahalı olması hem de diğer sporlardan daha tehlikeli görül-

mezedim" diyor. Göçmen bir ailenin kızı olan Gürsoy şunları söylüyor: "Yapay kalp alanında çığır açmak istiyorum. Kendi cebim için değil, hastaların için çalışmak istiyorum. Özellikle kadın cerrahlara, cerrahlık alanında, o ağır engelleri kaldırarak istiyorum. Hedefim yapay kalp merkezini kurmak ve bunu araştırma merkezi ile birleştirmek. Kadınlara çalışmaya açığı bir alan yok. Kadın, toprak, üretim, emek, örnek insan demektir."

DERYA AKKAYNAK:

YENİ BİR HAYAL KURUP PEŞİNE DÜŞÜN

Amerika'da yaşayan ve Harbor Branch Oceanografi Enstitüsü'nde çalışmalarını sürdüren makine mühendisi ve okyanus bilimci Derya Akkaynak, bilim alanında çığır açan çalışmalarını 2019 Blavatnik Genç Bilim İnsanı Ödülü'nün sahibi oldu. Ödülü kazandıktan sonra, "Ödülün yanı sıra, kendi adını taşıyan algoritmayla kazanan Akkaynak, "Ödül aldığımı duyduğumda tek hissettığım duygu umuttu, çünkü te-

mel bilimler, tıp varken bu kadar yüksek profilli bir ödülün deniz bilimlerine verilmesi açıkçası pek görülür bir şey değil. Mutlu olmayı, kendime ve topluma en büyük katkıyı sağlayabilecek şekilde yaşamak istiyorum" diyor.

Çocukluğundan beri denize, yüzmekle, serbest dalgıçlık ile olan Derya Akkaynak, hem Türkiye'de dalgıç sporunun çok pahalı olması hem de diğer sporlardan daha tehlikeli görül-

Herkes Bilim Teknoloji dergisinin katkılarıyla hazırlanmıştır.

Onlar bizim bilim kadınlarımız

MİHRİ ÖZKAN (YEŞİL TEKNOLOJİLER):

Azmedin ve çok çalışın

Prof. Dr. Mihri Özkan, son dönemde "adından sıkça söz ettiren bilim insanlarından biri. Kaliforniya Üniversitesi elektrik ve bilgisayar mühendisliği bölümünde öğretim üyesi. Özkan, çevre dostu enerji ve sürdürülebilir üretim teknolojileri üzerine çalışıyor. Sıfır karbon emisyonlu elektrikli arabalar, litiyum-iyon piller, giyilebilir teknolojiler ve konuyla ilgili yaptığı diğer çalışmalar, iklim değişikliğinin harap ettiği gezegenimiz için daha sürdürülebilir bir gelecek vaat ediyor.

Çalıştığı üniversitenin 110 yılı aşan tarihinde bu ödülü alan ilk kadın mühendis akademisyen Özkan, Herkese Bilim Teknoloji (HBT) dergisindeki bir söyleşide, gençler su mesajı vermişti: "Eğer ben yaptым sizler de yaparsınız, sadece azmedin ve çok çalışın."

ZEHRA SAYERS (YAPISAL BİYOLOJİ)

Maraton koşar mıydın?

Yapısal biyolog Zehra Sayers, 2001 yılından bu yana Ürdün'deki Ortadoğu Senkrotron Işınını Deneyisel Bilim ve Uygulamaları (SESAME) Laboratuvarı'nın Bilimsel Danışmanlık Komitesi Başkanı'ni yapıyor.

Türkiye'de kariyerinin henüz başında bulunan bilim insanlarına tavsiyeler veren Sayers, "Sakin olun, denemeye devam edin ve çalışma standartlarınızı yüksek tutun. Aklinizde bir hedef varsa, sizi her zaman düz bir yola beklemeyin. Kendinize sorun: Kimse seni izlemese bile maraton koşar mıydın?" demişti.

BATUHAN SARICAN

Kimi bozulmayan aşığı geliştirdi, kimi dünyada büyük ses getiren kara delik fotoğrafına imzasını attı; bir diğeri ALS çalışmaları öncü ismi... Onlar

dünyayı değiştirmeye soyunan bilim kadınlarımız. Uluslararası ödüllerini, onlarca makaleleri var... Herkese Bilim Teknoloji dergisi olarak yıl boyunca başlanıma yer verdığımız bilim kadınlarımızdan bir seçki yaptık.

FERYAL ÖZEL (KARA DELİK FOTOĞRAFI)

Adını tarihe yazdırdı

Davetlisi olarak geldiği Boğaziçi Üniversitesi'nde Prof. Feryal Özel'den kara delik fotoğrafının etkileyici hikayesini dinlemiştik. Çalışmalarını Arizona Üniversitesi'nde sürdüren Özel, çalışmanın teorisi ve hesaplamaları kısmındaydı. Meslektaşları ise teleskobun inşası ve veri toplama odaklandı.

Feryal Özel'in de içinde bulunduğu 200 kişilik ekip, meslektaşları ve uzun vadeli bir çalışmaya imzasını attı. 20 yıl boyunca çalışmaları sonucunda ortaya çıkan kara delik fotoğrafı, Özel ve ekibinin ismini bilim tarihine altın harflerle yazdırdı. Özel'in NASA Astrofizik Danışma Komitesi'ndeki çalışmaları sürüyor.

HANDE ÖZDİNLER (ALS ÇALIŞMALARININ ÖNCÜ İSMİ)

YENİ BİR TERİM KAZANDIRDI

ALS başta olmak üzere motor nöron hastalıkları konusundaki çalışmalarını adını duyuran Northwestern Üniversitesi nöroloji bölümünden Doç. Dr. Hande Özdinler, bu hastalıkların altında yatan önemli bir mekanizmayı ortaya çıkardı. Hücre mitokondrisinin kendi kendini yemesi olarak tanımlanan mekanizmanın keşfi, tıp literatürüne yepyeni bir terim kazandırdı: Mitotofaji (mitoautophagy).

NESRİN ÖZEREN (BOZULMAYAN AŞI)

BÖYLESİ YOK

Boğaziçi Üniversitesi moleküler biyoloji ve genetik bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Nesrin Özören, önemli bir buluşa imzasını atarak "ASC zerrek" mikro-kürecik aşısı teknolojisini geliştirdi. İstisnai adıyla "oda sıcaklığında 30 gün muhafaza edilen aşısı protein mikro-kürecik" teknolojisi 3 ayrı kıtada patent aldı. Böyle bir teknoloji dünya çapında yok! Sözkonusu teknoloji, soğuk zincir taşıma koşullarından bağımsız olarak dünyanın dört bir yanına aşıların bozulmadan gönderilmesini mümkün kılıyor.

CİNSİYET AYRIMCILIĞI ▶ Erkek çocuklar her dönem kayırlıyor
ARAŞTIRMASI ▶ Şiddet ve taciz her eğitim grubunda

Çok konuşmak şiddet nedeni

Ankara Üniversitesi'ndeki bir grup akademisyenin yaptığı "toplumsal cinsiyet ayrımcılığı" araştırması, "aliede erkek çocukların kayırlı olduğunu", "kadınların eşleri tarafından psikolojik ya da fiziksel şiddete maruz kaldığını ve boşandıktan sonra ayrımcılığa uğradığını" ortaya koydu.

Prof. Dr. Nurhan Er ile araştırma görevlileri Özge Akbalık Doğan, Meryem Kaynak Malatyalı, Bağdat Deniz Kaynak ve öğretim görevlisi Fatma Uçar Boyraz'ın 1600 kişi ile yaptığı araştırmadan tespitler:

■ **Kadın ve erkek eşitliği**
Katılımcılar, kadın ve erkek eşitliği kategorisinde en çok "eşit değil", "eşit olmasını istiyorum", ikinci sırada ise "dini ve toplumsal nedenlerle kadın ve erkek eşit olamaz" yanıtını verdi.

■ **Boşanma sonrası ayrımcılık**
Anılar incelendiğinde "aliede erkek çocukların kayırlı olması" yönündeki anılar sıkça dile getirildi. 31-45 ve 46-65 yaş grubundaki katılımcılar, ayrıca "eğitim fırsatlarının eşit olmasına" vurgu yapan anı-

SEFERBERLİK KONUSU OLMALI

Kadına yönelik şiddet veya mağduriyet durumunda verilmesi gereken elverişli tepkilerin, kadın çoğu kez sadece evin içindeki rolleri ve anneliği üzerinden yüceltilmesi nedeniyle "yüzeysel ve otomatik" tepkilerle döndüğü kaydedilen raporda şunlar kaydedildi: "Yaşanan kadın cinayetlerinin de toplum belleğinde ve vicdanda normalleştirilmesine bir ölçüde zemin hazırlayan, 'insan olmanın değerini azaltan, belleğimizi ve ben-

liğimizi ele geçiren ve toplumsal gelişimin de önünde engeller oluşturan bu yapıları karşı tepkilerin mücadele etmek gerekmektedir. Bu kapsamda, kadının iş yaşamına katılmasını daha çok desteklemek, kadın aydınlanmasını ve özgürleşmesini evde, işte, sokakta, yaşamın her alanında nüfuz edene dek kadın - erkek eşitliğini, sosyal adaleti gerçekleştirme yönünde bir seferberlik konusu olarak ele almak zorundayız."

ler paylaştı. "Eş tarafından uygulanan psikolojik ya da fiziksel şiddete maruz kalma" ve "boşanma sonrası uygulanan ayrımcılığa" dair anılar yine bu yaş grubunda daha çok aktarıldı. Tüm yaş gruplarında ve özellikle genç yaş grubunda "kadına yönelik şiddet ve taciz" temasında sıkça anı anlatıldı.

■ **Psikolojik şiddet**
"Eş tarafından fiziksel şiddet görme" içerikli anılar, hem ilkököl mezunları hem de üniversite ve üzer-

ri eğitim almış kişiler tarafından rapor edildi. Benzer şekilde, "eşin ailesi tarafından psikolojik şiddete maruz kalma" konulu anılar ile tüm eğitim gruplarında karşılaşıldı.

■ **Erkeğe karşı gelme**
Her yaş aralığında "kadınların bazen şiddetli hak ettiklerini" düşünceleri var. Bu düşüncenin altında "çocuğu ihmal", "erkeğe karşı gelmesi", "çok konuşması", "namussuzluk yapması", "haddini aşması" söylemleri yatıyor. ■ ANKARA / Cumhuriyet

EKMEKLERİNİ TAŞTAN ÇIKARIYORLAR

Tekirdağ'ın Malkara ilçesinde bir kömür madeninde çalışan 6 kadın kamyon şoförü, mesleklerinin zorluklarıyla mücadele ederek "ekmeklerini taştan" çıkarıyor. Evlerinden sabah erken saatlerde gelen 6 kadın, gün boyunca direksiyon sallayıp çıkarılan kömür ve kaya parçalarını işletme içerisindeki ayrıma tesisine taşıyor. ■ AA

Kadınlar İstiklal Caddesi'nde buluşacak

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü bugün etkinliklerle kutlanacak. İstanbul'da ilk etkinlik Vodafone'un "İstanbul'u Koşuyorum Kadınlar Günü Etabı" kapsamında düzenlenecek koşu olacak. Koşu, saat 09.00'da Kadıköy - Karaköy Vapur İskelesi önünde başlayacak. 10 kilometrelik parkurda yapılacak çipli koşuya 1500 kadının katılımı bekleniyor.

SES Eşitlik ve Dayanışma Derneği, İstanbul'da ilk kez yapılacak SES Kadın Mentörlük Yürüyüşü'nde mentör ve

mentri kadınlar aralarında bir dayanışma yaratmak için birlikte adım atacak. Bugün saat 10.00'da Cemal Resit Rey önünde buluşacak kadınlar 14.00'te Nişantaşı'ndan Harbiye'ye yürüyecek. İstanbul 8 Mart Kadın Platformu da Kadıköy'de kadın buluşması düzenleyeceklerini açıklıyarak tüm kadınlara 14.00'te Kadıköy-Beşiktaş İskelesine çağırıyor.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi de ücretsiz özel vapur seferi düzenleyecek. 8 Mart Kadınlar Günü vapuru, ilk yolculuğunu saat 15.00'te Kadıköy İskelesinden

alacak. Vapur; Karaköy, Beşiktaş, Üsküdar ve Beylerbeyi'ne uğradıktan sonra Boğaz'a açılacak. Yaklaşık 1 saat sürcek vapur seferi saat 18.00'de Karaköy İskelesi'nde sona erecek.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu da bugün saat 16.00'da Beşiktaş Barbaros Meydanı'nda etkinlik düzenleyecek. Kadınlar 19.00'da Beyoğlu Fransız Kültür Merkezi önünde bir araya gelerek, İstiklal Caddesi'nde Feminist Gece Yürüyüşü düzenleyecek. ■ Haber Merkezi

FRANSIZLAR HAKLARI İÇİN YÜRÜDÜ

Fransa'da emeklilik koşullarını zorlaştırdığı ve kazanılmış hakları trpanladığı gerekçesiyle tartışma yaratan yasal düzenlemeye karşı aralık ayında kamu sektöründe başlatılan genel grev devam ederken dün sendikali kadınlar sokak-taydı. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü

nü öncesinde bir araya gelen yüzlerce kadın, hükümetin tüm tepkilere rağmen "emeklilik reformu" adı altında geçirmek istediği yasal düzenlemenin yanı sıra, karşı karşıya olduğu ücret eşitsizliklerini protesto etti. "Devlet şiddetini sun bulsun" sloganları attı. ■ Dış Haberler

PANKARTA 'EL' KOYDULAR

Aliağa Emek ve Demokrasi Platformu'nun çağrısıyla 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü öncesi bir araya gelen kadınlar, Aliağa Demokrasi Meydanına kadar bir yürüyüş yaptılar. Kadınlar, düzenlenen yürüyüşte taleplerini haykardılar.

Demokrasi Meydanı'nda kadınlar ellerini boyayarak kendi pankartlarını yaparken basın açıklamasını okuyan Müge Çamcı, "Biz kadınlar, yüzyıllardır şiddetin her türüsünü, yoksulluğu, işsizliği, güvencesizliği, savaş, ırkçılığı, cinsiyetçiliği en yoğun ve en ağır biçimde yaşıyoruz. Dünyada her 3 kadından 1'i hayatının bir döneminde şiddete maruz kalmaktadır" dedi. ■ İZMİR / Cumhuriyet

CHP'LI TAŞCIER DEN 8 MART RAPORU

'Sorunlar zincir gibi birbirine bağlı'

MAHMUT LICALI

CHP Ankara Milletvekili ve Parti

Meclesi (PM) üyesi Gamze Taşcier, Türkiye'de kadınların yaşadığı sorunların bir zincir halinde birbirini etkilediğini vurgulayarak çocuk yaşta doğum yapan kız çocuklarının eğitimden uzaklaştırıldığına dikkat çekti. Taşcier, kadınların çalışma hayatında da adaletsizlikle karşı karşıya kaldığını ifade etti.

Taşcier, Türkiye'de kadınların ikinci sınıf insan olarak görüldüğüne dikkat çekerek "Kadınların yaşadığı sorunların tümü baştan sona bir zincir halinde birbirine bağlıdır. Kadınların daha özgün, adanetli ve eşit olduğu bir Türkiye yaratılabilmek için, tüm sorunlara çözüm yaratılmaldır" değerlendirmesinde bulundu. ■ ANKARA

ÖNAY ALPAGO:

Dünya eşitlik bayramı olsun

Eski Devlet Bakanı Önay Alpago, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü için yaptığı açıklamada, "Bugün kadınların hayatları ve hakları tehdit altında. En önemli güvenceleri olan laiklik ilkesi artık yok sayılmakta. Ancak yine de geleceğe umutla bakmalıyız. Geçmişten güç almalyız. Ve 8 Mart'ların 'Dünya Eşitlik Bayramı' olarak kutlanacağı günlere dek eksilmeyen inanc ve dirençle çabalamaya devam etmeliyiz" dedi. ■ Cumhuriyet

Türkiye'de 121 bin kadın, işveren. 828 bin kadın kendi hesabına çalışıyor. 6 milyon kadın yevmiyeli işçi

KADINSIZ ÜRETİM OLMAZ

Kayseri'den CERN'e uzandı

Kadın Girişimcileri Derneği (KAGİDER) verilerine göre, Türkiye'deki kadın girişimci oranı 2002'de yüzde 4 iken, 2019'da yüzde 11'e yükseldi. Ancak, sayıları artsa da, erkekler göre daha fazla finansman sıkıntısı çekmeye ve kendilerini kabul ettirmeye için daha fazla mücadele etmeye devam ediyorlar.

Tüm olanaksızlıklarına rağmen imalat sanayiinde kendini var edebilmiş girişimci kadınlardan biri, Zuhal Gözüküçük. Kayseri'de 120 metrekarede üretime başlayan Gözüküçük, bugün İsviçre ve Fransa sınırlarında bulunan dünyanın en büyük parçacık fizik laboratuvarı CERN'e (Avrupa Nükleer Araştırmalar Merkezi) Türkiye'den tedarikçilik yapan tek kadın girişimci. 2016'da 4 bin parçacık koruma kalkanyıla başlayan CERN tedarikçiliğine bu yıl da devam ettiğini söylüyor. Gözüküçük Makine Yö-

netim Kurulu Başkanı olarak 1998'de bir çalışanla başladığı parça imalatına, bugün yaklaşık 40 çalışanıyla devam ediyor ve otomotivden savunma sanayine yıllık 100 bini aşkın parça üretiyor.

"İş yaşamında kendimizi kabul ettirmemiz zor. Hayatımız devamlı mercer altında" diyen Gözüküçük, yaşadığı bazı deneyimleri şöyle anlatır: "İhaleye girdiğimde hem ihaleye katılan firmalardan hem de ihaleyi verenlerden 'İşi siz mi yapacaksınız' diye tepki aldığım oldu. Sadece kadın olduğumu için 'bu işi yapabilecek mi' diye tereddütlen bakılıyor. 1998'de, üretimde gerekli sac almak için bir firmayı aradığımda, 'kuaför değil burası hanımefendi' demislerdi. Yalnızca erkeklerin satın alabileceği bir şey sandı sanırım ama zamanla alıştılar. Başarı için vazgeçemeliyiz. Sıfır gördükten sonra da mücadeleyle devam etmeliyiz."

Zuhal Gözüküçük

%11
Girişimci kadın oranı

Buğün 8 Mart Dünya Kadınlar Günü.

Gerçek adı, Dünya Emekçi Kadınlar Günü.

Bir rivayete göre, 8 Mart'tan itibaren 1857'ye uzanıyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde dokuma işçisi kadınların grevine ve yakılan fabrikada 129 kadının yanarak can vermesine... Bir başka rivayet ise, 8 Mart'ta, 1917'de Petersburglu kadın proleterlerin Bolşevik Devrimi'nin kıvılcımını çaktığı güne bağlıyor.

8 Mart'ta dünya kadınlarını adanmasında, komünist kadın hareketinin öncülerinden Cla-

ra Zetkin'in 1921'deki önerisi etkili oluyor. 8 Mart sonrası, 1977'de Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Kadınlar Günü olarak kabul ediliyor.

Başlangıçta hangi hikâyeye uzanırsa uzansın, 100 yıldan uzun bir süredir tüm dünyada kadınların eşitlik mücadelesi ve 8 Martlar durmaksızın sürüyor.

Türkiye ise kadın erkek eşitliği konusunda dünyanın en kötülerinden: 153 ülke arasında 130'unca sırada.

Kreşten eşit ücrette, "kadının yeri evdir" anlayışından, çalışma ha-

JALE ÖZGENTÜRK

yatında ilk vazgeçilen olmaya kadar çok çeşitli ayak bağı var.

Türkiye'de anne olmanın cezası, yüzde 30 daha düşük ücret almak.

Çalışma hayatında Dünya "Emekçi" Kadınlar Günü'nü doğuran sömürü düzeni, taşeronlaştırma, uzun çalışma saatleri gibi sorunlar azalmıyor, artıyor.

Kadın olmak her alanda zor. Ev kadını da olsan, sanayici de, girişimci de olsan, sendikacı da...

Kadınların önünde görünmez bir engel olan o "cam tavanları" delip

geçmek zor. Arkadaşımız Gamze Bal'ın çalışmasıyla, bugün bu sayfada o tavanları delen ya da delemeyen kadınların neyer yaşadığını kısaca da olsa yer vermek istedik.

Bu 8 Mart ve tüm 8 Martlar, kadınların toplumsal yaşamda hak ettikleri yere yaklaşmalarına vesile olsun...

132
153 ülke arasında cinsiyet eşitliği sıralamasında Türkiye'nin yeri

DİSK Başkanı, kadın olmasından dolayı işverenlerle zaman zaman zorluklar yaşadığını anlattı

Ayrımcılık çok fazla

Kadınlar, özellikle sanayileşme sonrası çalışma hayatında eşitlik için büyük mücadele veriyor.

Sirket ve derneklerin reklam ve kutlama mesajları peş peşe yayımlandıysa da, ülkedeki kadın emeği sömürüsü her yıl katlanarak artıyor. Fakat tüm engeller ve önyargılara rağmen toplumun kendisine biçtiği anne ve eş olma rolüne hapsolmüyor, "erkekleşmeden" iş ve emek dünyasında var olan kadınlar, ne mutlu ki var. Bunlardan biri, kadın işçilerin yüzde 93'ünün sendikası olduğu Türkiye'de, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) ilk kadın başkanı olan Arzu Çerkezoğlu.

Ancak işçi sınıfı içerisinde kadınların ağırlığı artsa da, daha fazla kadının bütüncül mücadelesine ihtiyaç var. Yarım yüzyılı deviren DİSK'in daha başkanlar kurduğunda 31 isminden yalnızca 3'ü kadın. Çerkezoğlu, işverenlerle ve hükümetlerle zaman zaman "yalnızca kadın olmanın kaynağı" zorluklarla karşılaşılabildiğini anlatıyor.

Kayıtdışı yüzde 36 arttı

8 Mart vesilesiyle konuştuğumuz Çerkezoğlu'ndan işçi kadınların sorunlarını dinledik. Tüm sektörler için geçerli olan sorunları, işçi kadınlar açısından derinleşerek arttığını şöyle anlattı: "2019'da 500 bin kadın, ev içi bakım hizmetlerinden dolayı çalışmadı. Toplamda 12 milyon kadın ev işleri sebebiyle işe gitmiyor. Kamu kurumları tarafından açılacak kreş ve yaşlı bakım tesisleri, etkin politikalarla hayata geçirilmeli. Çalışabilen kadınlar da her türlü ayrımcılığa maruz kalıyor. Kadınlar erkeklerle göre 4 kat daha fazla kayıtdışı çalışıyor. Kayıtdışılık, 2018 Ağustos'ta derinleşen krizle birlikte yüzde 30-36 büyüdü. Kadın işsizliği de irtükütü şekillenmeye başladı. Büyük şehirlerde kadın işsizliği yüzde 40'ları aşıyor."

%93
Sendikasız kadın oranı

Sakin havlu ATMAYIN'

%3.9
Kadın CEO oranı

Yönetici pozisyonlarındaki kadın temsiliyeti Türkiye için hâlâ alarm veren sorunlardan biri. AB İstatistik Ofisi'nin verilerine göre Türkiye, üst düzey kadın yönetici oranında yüzde 11 ile sondan 4.

Damla Birol

olmaları ve cesaretle devam etmeleri durumunda bu zorlukları bertaraf edilebileceğine ve aslında kadınların cesaretlendirmek ve hedeflerine ulaşmak için harekete geçen kadın sayısını arttırmaya destek vermek en büyük hedefimiz. Karrierinin başındaki ya da ortasındaki kadınlar, sakın havlu atmayın."

'Eşimin eline bakıyorum' ayıbına son verilmeli

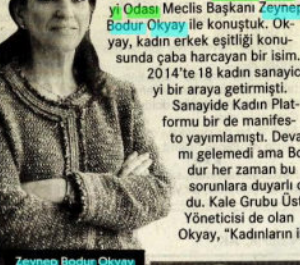
Yaşamın her alanında sira-

miş. "Kız kısmı okumaz" gericiği, daha 20'sine gelmeden evlenmesi ne sebep olmuş Gürel'in. "Okumayı çok sevirdim, o dönem bir tanıdığımın evinde bir sürü eski gazete bulunurdu. Her gittiğimde oturur, saatlerce okudum. Öğretmen olmayı çok istedim, ama olmadı" diyor, hüznülenecek. Evlenip, İstanbul'a gelin geldiği 1993'ten beri ev hanımı. Maddiyatı sordüğümde ise gözleri doluyor. "Em temel ihtiyaçlarını karşılamak için bir ev eşimin para vermesini bekliyorum" diyor ve ekliyor: "Kız çocukları okumalı, ayaklarının üzerinde durabilmeli. Biz okutulmadık, bari bundan sonra bu ayıbı son verilsin."

11.7 MİLYON
Ev işiyle meşgul kadın sayısı

ÖNYARGI BÜYÜK ENGEL

Erkek egemen toplumun eril zihniyeti, toplumun her kesiminde olduğu gibi, iş dünyasında da kadını ötelemeyi sürdürüyor. Sanayi odaları değişmeye başlasa da daha yolun başında. Sanayi sektöründe kadın olarak var olmanın zorluklarını, İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı Zeynep Bodur Okyay ile konuştuk. Okyay, kadın erkek eşitliği konusunda çaba harcayan bir isim. 2014'te 18 kadın sanayicisi bir araya getirmişti.

Zeynep Bodur Okyay

Sanayide Kadın Platformu bir de manifestoyu yayımlamıştı. Devamı gelemedi ama Bodur her zaman bu sorunlara duyarlı oldu. Kale Grubu Üst Yöneticisi olan Okyay, "Kadınların iş-

gücüne katılmının ötesinde, sanayide istihdam verilerine baktığımızda durum hiç iç açıcı değil. Çalışan kadınların yaklaşık yüzde 15'i sanayide istihdam ediliyor. Sanayi için hayati önem taşıyan mühendislik, hâlâ erkek işi olarak görülüyor" diyor.

Girişimciler çoğalmalı

"Ekonomik kriz dönemlerinde ilk olarak kadınlar isten çikanıyor" diyor Okyay, şöyle devam etti: "İşsizlik oranını azaltmak ve kadının kendi ayakları üzerinde durmasını sağlamak için girişimci kadın sayımız artması lazım. Fakat girişimcilik faaliyetlerinde kadınların önemli engelleri karşılaşıyor. Kadının daha eğitilmiş, azimli, hırslı ve kararlı duruşu, onu erkeğe bağımlı olmanın kurtararak ekonomik anlamda bağımsızlığını ve toplumdaki konumunu güçlendirmesine olanak sağlıyor. Bu konuda en büyük engel, toplumun kadınlar hakkındaki diğer yargıları olduğunu düşünüyorum."

İş arama SÜRECİ YIKICI

Genç İşsizler Platformu'nun verilerine göre, Türkiye'de 15-34 yaş arasındaki kadınların 1 milyon 223 bini işsiz.

25-34 yaş grubunun kadın işsizliği oranı yüzde 18.7 iken, 15-24 yaş grubunda işsiz kadın oranı yüzde 33.3'e çıkıyor.

Artan kadın işsizliğinin toplumsal ve ekonomik alanda yarattığı ağır sonuçları, CHP Parti Mec-

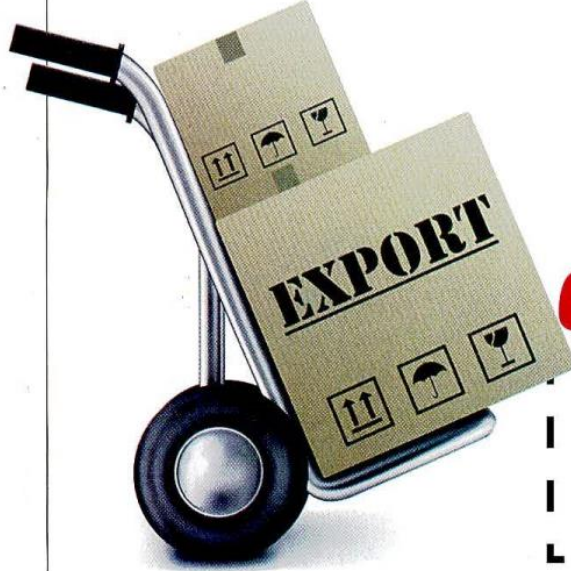

Pinar Uzun

lis Üyesi ve Genç İşsizler Platformu Kadın Sözcüsü Pinar Uzun ile konuştuk. İşsiz kadınların her gün daha güc koşullara katılmamaya itildikleri anlatılan Uzun, durumu şöyle özetliyor: "Kadınlar, gittikçe uzayan iş arama sürecinin yıkımı altında eziliyor. Bu yıkıma iş bulma ümidi yitiren kadınlar, açılmadan resmi işsizliği oranlarında dahil ediliyor. İstihdam sürecinin parçasıysanız, ücret ve yan haklarınızla erkek çalışanlara göre dezavantajlı durumdasınız. Ezici çoğunluğumuz düşük ücretlere, esnek çalışma koşullarına, iş çevresinde dışlanmaya, kimi zaman asgari ücrette bile tatil alamamaya, iş güvencesinden yoksun sigortasız çalışmaya maruz bırakılıyor; mütemadiyen potansiyel olarak veya alternatif işgücü olarak görülüyor ve kırılanlarımızın artan sömürü düzenine mahkûm ediliyor."

PARA | HABER

'Gardımızı düşürmemeliyiz'

İhracat Şubat'ta 14.7 milyar dolarla yeni bir rekor kırdı. Şirketlerin döviz pozisyonu açığı azaldı. FED faiz indirirken, TCMB'nin "ölçülü" faiz indirimine devam edeceği beklentisi güçlendi...

HÜLYA GENÇ SERTKAYA

hulya.genc@paradergi.com.tr

KÜRESEL piyasalarda koronavirüs baskısı sürerken, İdlib'de gerginliği azaltacak önemli hamle Başkan Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin zirvesinden geldi. 5 Mart'ta Moskova'da gerçekleştirilen İdlib Zirvesi'nden ateşkes kararı çıktı. Öte yandan küresel ve bölgesel düzeyde yaşanan olumsuzluklara rağmen Türkiye ihracatta başarılarına imza atmaya devam etti. Ocak'ta 14.8 milyar dolarla 2020 yılına hızlı başlayan ihracat, Şubat'ta da artış eğilimini sürdürdü. Ticaret Bakanlığı ve Türkiye İhracatçılar Meclisi'nce (TIM) açıklanan geçici dış ticaret verilerine göre, Şubat'ta Türkiye'nin ihracatı yüzde 2.31 artarak 14 milyar 655 milyon dolar oldu. Genel ticaret sistemi verilerine göre son 12 aylık ihracat 182.1 milyar dolara ulaştı. 2019'un Cumhuriyet tarihi rekoru olan 180.9 milyar dolar ihracatla tamamlandığını anımsatan TIM Başkanı İsmail Güllü, küresel ve bölgesel gelişmeler ve belirsizliklere rağmen, yeni yılın

ilk ayında Cumhuriyet tarihinin en yüksek ihracat hacmi rekoru kırıldığını, Şubat'ta ise en yüksek şubat ayı ihracat rekoruna ulaşarak "rekorlar çitasının" bir üst basamağa taşındığını kaydetti.

Geçici dış ticaret verilerine göre ihracatın 14.7 milyar dolar düzeyinde gerçekleştiği Şubat'ta, ithalat yüzde 9.93 artışla 17 milyar 651 milyon dolara, dış ticaret hacmi ise yüzde 6.34 artışla 32.3 milyar dolara ulaştı. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 83 düzeyinde gerçekleşti. Yılın ilk iki ayında ise geçen yılın aynı dönemine göre ihracat yüzde 4.31 artarak 29.4 milyar dolar, ithalat yüzde 14.39 artarak 36.9 milyar dolar, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 79.8 oldu.

TIM verilerine göre, Şubat ayının lideri, 2.52 milyar dolarlık ihracat ile otomotiv sektörü oldu. Otomotivi, 1.52 milyar dolarla hazır giyim ve 1.51 milyar dolarla kimyevi maddeler izledi. En çok ihracat gerçekleştirilen ilk üç ülke 1.3 milyar dolarla Almanya, 906 milyon dolarla Irak ve 856 milyon dolar ile Birleşik Krallık oldu. En büyük pazar olan Avrupa Birliği'nin ihracatta-

Şubat'ta enflasyon canavarı gıda oldu

[2003=100]	Harcama grubu ağırlıkları	Aylık değişim oranı (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	Yıllık değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	Endeks
Ana harcama grupları						
TÜFE	100,00	0,35	1,71	12,37	13,94	448,02
Gıda ve alkolsüz içecekler	22,77	2,33	7,09	10,58	16,18	539,88
Alkollü içecekler ve tütün	6,06	-1,34	-1,37	40,15	30,77	854,81
Giyim ve ayakkabı	6,96	-4,83	-11,16	5,98	4,73	235,76
Konut	14,34	0,48	1,68	15,31	13,18	495,65
Ev eşyası	7,77	-0,08	-1,52	7,36	15,57	367,37
Sağlık	2,80	2,03	6,08	13,58	16,40	274,93
Ulaştırma	15,62	-0,38	0,49	11,73	9,47	427,15
Haberleşme	3,80	-0,22	-0,47	2,27	4,88	151,70
Eğlence ve kültür	3,26	-0,04	1,82	6,01	11,85	293,85
Eğitim	2,58	0,86	1,50	14,23	14,15	415,30
Lokanta ve oteller	8,67	0,82	2,22	13,45	16,48	668,69
Çeşitli mal ve hizmetler	5,37	0,85	5,78	16,44	19,87	609,50

Kaynak: TÜİK

Prof. Dr. Murat FERMAN / Beykent Üniversitesi Rektörü

"Enflasyonun seyri için ikinci çeyrek önemli"

Şubat ayı enflasyonu beklentilerin altında kaldı. Özellikle gıdadaki artışın henüz gemlenemeyen bir unsur olarak devam ettiğini, gıda yönlü enflasyon riskinin kontrol altına alınmadığını düşünüyoruz. Gıdada bahar etkisinin hissedilmesi için bir süredir gündemden düşen hal ile marketlerle ilgili yasal düzenlemenin yasalaşmasında fayda görüyoruz. Enflasyonda kur artış etkisini Mart'ta göreceğimizi düşünüyoruz. Şubat 2020'de, endekste kapsanan 418 maddeden 248'inin ortalama fiyatında artış gerçekleşmiş. Bu da fiyat tayin edenlerin arz yapısının henüz fiyatları artırma temayülünden vazgeçmediğini gösteriyor.

Enflasyonda ikinci çeyrekte baz etkisiyle bir gerileme olacak ancak enflasyonun 2020 seyri için ikinci çeyrek sonunu beklemek gerekir. Enflasyonla mücadelede gardımızı düşürmeyelim. Fed 2008'den beri ilk kez acil durumu kullandı. Dünya merkez bankaları bu gidişata ayak uyduracak. TCMB'nin 19 Mart'taki toplantısında en kötü ihtimalle 25 puanlık sinyal etkisi yaratacak faiz indirimine gitmesini bekliyorduk. Şimdi bu yüzde 50'ye çıkabilir.

ki payı şubatta yüzde 48.1 olarak gerçekleşti.

"MORAL KAYBEDİLMEMLİ"

İhracatta yaşanan artışların moral etkisinin kaybedilmemesi açısından büyük önem taşıdığını dile getiren Beykent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Murat Ferman, "En önemli mesela ihracatçı olan ve ihracat kervanına katılan firma sayısı. Türkiye'de ne kadar çok firma ihracatçı statüsüne kavuşursa, o kadar başarılı oluruz. Bu heyecan devam etmeli" dedi. İhracatın ithalatı karşılama olumlu seyirde olduğunu belirten Ferman, "İthalat da ihracatın tamamlayıcı unsurudur. Özellikle Çin'de global tedarik sıkıntıları ve pahalılaştırma bizim de ihracata mal hazırlarken nefesimizi kesebilir. Nitekim geçen seneden itibaren kilo başı ihracat değerimizde biraz aşınma var" ifadelerini kullandı. Ferman, şimdiden küresel ekonomide ve ticarete yavaşlamaya neden olan koronavirüsün global tedarik zinciri akışının yeniden sorgulanmasını gündeme getirdiğini kaydetti.

YILLIK TÜFE YÜZDE 12.37

Enflasyon beklentilerin altında arttı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, tüketici fiyatları Şubat'ta aylık yüzde 0.35 artarken, yıllık enflasyon bir önceki aya göre 0.22 puan artışla yüzde 12.37 oldu. Tüketici fiyat endeksindeki (TÜFE) artış, büyük ölçüde gıda fiyatlarından kaynaklandı. Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Şubat'ta bir önceki aya göre 1.54 puan artarak yüzde 10.58'e yükseldi. Bu gelişmede hem işlenmiş hem de işlenmiş gıda gruplarının etkisi hissedildi. Yıllık enflasyon işlenmiş gıdada 2.51 puan artışla yüzde 4.73'e, işlenmiş gıdada ise 0.53 puan artışla yüzde 16.61'e yükseldi. Kırmızı et fiyatlarındaki yükseliş (yüzde 3.27) eğilimi hızlanarak devam etti. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) aylık fiyat gelişmeleri raporuna göre enerji yıllık enflasyonu 1.60 puan azalarak yüzde 15.54'e geriledi. Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0.39 ve 0.11 puan

Prof. Dr. Oral ERDOĞAN / Piri Reis Üniversitesi Rektörü

"Toparlanma arzusu açık"

Dış ve iç konjonktürel gelişmelerdeki sıcaklık devam ediyor; rahatlama sağlanması halinde ekonomide verilere yansıtacaktır. Petrol vb. ürünlerdeki küresel düşük seyir devam ediyor. Bunun enflasyon açısından bir nebze olumlu etkisi göz ardı edilemez. Küresel piyasalarda canlanma başlarsa petrolde de yukarı hareket gelecek. Ancak aynı zamanda ithalatta artış olacağından mal ve hizmet fiyatlarında dış kaynaklı düşüş etkisi de olacağından dengeleyici olur. Enflasyonda aşırı artış ve düşüş kısa vadede düşük olasılık. Merkez Bankamız muhtemelen tek haneye doğru ilerlemeyi istikrarlı olarak sürdürmek isteyecektir. Az ya da çok bir indirim düşünecektir kanaatindeyim. FED'in indiriminin Türkiye için destek oluşturduğunu düşünüyorum. PM'deki gelişme ticari taşımacılık verilerinde de gözlemleniyor. Bir toparlanma arzusu açık. Küresel gerilimlerin ve Suriye gelişmelerinin yumuşaması halinde çok daha net canlanma görülebilir. İlk çeyrekte en azından önceki yıla nazaran daha iyi bir görüntü var.

artarken, enerji, alkol-tütün ve temel mal gruplarının katkıları ise sırasıyla 0.18, 0.10 ve 0.09 puan azaldı. TCMB'nin de yakından izlediği özel kapsamlı TÜFE göstergelerinden "B" grubu (işlenmiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE) yıllık yüzde 10.93 seviyesinden yüzde 11.10'a yükseldi.

TÜİK verilerine göre ise Şubat'ta geçen yılın aynı ayına göre TÜFE'de artışın yüksek olduğu ana gruplar yüzde 40.15 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 16.44 ile çeşitli mal ve hizmetler, yüzde

Şubat ihracatı 14.66 milyar dolara ulaştı

Genel Ticaret Sistemi'ne göre dış ticaret verileri, milyon dolar

	2019	2020	Değ.	2019	2020	Değ.
	Şubat	Şubat	(%)	Ocak-Şubat	Ocak-Şubat	(%)
İhracat	14.323	14.655	2,32	28.198	29.414	4,31
İthalat	16.057	17.651	9,93	32.221	36.858	14,39
Dış Ticaret Hacmi	30.380	32.306	6,34	60.420	66.272	9,69
Dış Ticaret Dengesi	-1.733	-2.996	72,88	-4.023	-7.444	85,04
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	89,2	83,0		87,5	79,8	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

PARA | HABER

Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA / İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı, İstanbul Üniversitesi İktisat Politikaları Bölüm Başkanı

“Dış kaynak girişi olmalı”

2019'un pozitif büyüme ile kapanması, 2020'nin ilk çeyreğinde de ekonomik büyümeyi destekleyici yönde olabilecek. Faizlerdeki düşüşün canlandırdığı iç talep artışı da devam ederse 2020'de ekonomik büyüme hızlanabilecek. Ancak iç talepteki artışın devam edebilmesi için yurtdışından kaynak girişi tekrar başlamalı. Dış kaynak girişi olmazsa 2020'de büyüme yüzde 5'in altında kalabilir. 2020'de ekonomideki büyümenin enerji faturası üzerinde yukarı yönlü baskı yaratması beklense de, petrol fiyatlarındaki

gerileme öngörüsü baskının bir miktar hafifleyebileceğine işaret ediyor. Enflasyonun bu oranlarda seyretmesi TCMB'nin faiz indirimleri kararını zorlaştırabilir. TCMB'nin faiz indirimleri bundan önce kredi ve mevduat faizlerini aşağı çekerken koronavirüs ve Rusya ile Suriye gerginliği nedeniyle bu kez aynı etkiyi göstermedi.

15.31 ile konut, yüzde 14.23 ile eğitim ve yüzde 13.58 ile sağlık oldu. Şubat'ta aylık en yüksek artış ana harcama grupları itibarıyla yüzde 2.33 ile gıda ve alkolsüz içeceklerde, yüzde 2.03 ile sağlıkta ve yüzde 0.86 ile eğitimde yaşandı. Aylık en yüksek azalış yüzde 4.83 ile giyim ve ayakkabı grubunda oldu. Şubat ayının zam şampiyonu yüzde 44.09 fiyat artışıyla kabak olurken bu ürünü yüzde 23.76 ile sivri biber, yüzde 22.12 ile vapur bilet ücreti izledi. Şubat'ta fiyatı en çok düşen ürünler ise sırasıyla yüzde 12.58 ile erkek kazağı, yüzde 11.58 ile domates, yüzde 11.53 ile kadın kabanı oldu.

ÖLÇÜLÜ İNDİRİMLERE DEVAM

ABD Merkez Bankası (FED), yeni tip koronavirüs salgınına ilişkin endişelerin artmasıyla 17-18 Mart'ta gerçekleşecek Açık Piyasa Komitesi toplantısı öncesi faiz indirimine gitti. FED politika faizini 1.50-1.75 aralığından 1.00-1.25 aralığına çekti. TCMB ise bu ayki Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısını 19 Mart'ta yapacak. Ekonomistlerin beklentisi, TCMB'nin sinyal etkisi yapacak “ölçülü” indirimlere devam edileceği yönünde yoğunlaştı.

Geçen hafta açıklanan verilerden biri de ekonomik büyümenin öncü göstergesi kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat PMI** (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) oldu. **ISO Türkiye İmalat PMI**, Şubat'ta 52.4'e yükselerek üst üste ikinci ay eşik değer üzerinde gerçekleşti. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde iyileşmeye işaret ediyor. **ISO Türkiye İmalat PMI**, Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarında Şubat 2018'den

Prof. Dr. Murat ŞEKER / İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

“İhracatımız olumsuz etkilenebilir!”

Enflasyonda kur şoku atlatılmış olsa da halen yüksek bir seyir izleniyor. Aylık bazda Yİ-ÜFE oranının TÜFE oranından yüksek seyretmesi, önümüzdeki dönemde TÜFE'nin artış trendinde olacağına işaret ediyor. Yılsonunda iki hanenin altında bir enflasyonla karşılaşmayacağımızı düşünüyorum. Koronavirüs paniği piyasaları etkiliyor. İthal mal talebinin önemli bir kısmının karşılandığı Çin'den mal akışının yavaşlaması ekonomi üzerinde bir olumsuz etkiye neden olacaktır. Panik nedeniyle yatırımcılar dolara ve altına yöneldi. Faiz indirimlerine devam edildiğinde TL'nin değer kaybedeceğini; ancak Merkez Bankası'nın faizleri düşürme politikasından vazgeçmeyeceğini, sınırlı düzeyde bir indirim gideceğini düşünüyorum. Koronavirüs salgınının ihracat üzerinde hem olumlu hem olumsuz etkileri var. Çin'den boşalan alanı Türk firmalar belli ölçüde doldurabiliyor, ancak Çin'e ihracat yapan firmaların satış hacimleri geriliyor. Bu ihracatımızı olumsuz etkileyebilir.

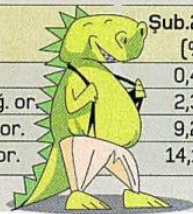
TÜFE yüzde 0.35 arttı

[2003=100]	Şub.20 (%)	Şub.19 (%)	Şub.18 (%)
Bir önceki aya göre değişim oranı	0,35	0,16	0,73
Bir önceki yılın aralık ayına göre değişim oranı	1,71	1,23	1,76
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	12,37	19,67	10,26
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	13,94	17,93	11,23

Yİ-ÜFE yüzde 0.48 yükseldi

[2003=100]	Şub.20 (%)	Şub.19 (%)	Şub.18 (%)
Bir önceki aya göre değişim oranı	0,48	0,09	2,68
Bir önceki yılın aralık ayına göre değ. or.	2,33	0,55	3,69
Bir önceki yılın aynı ayına göre değ. or.	9,26	29,59	13,71
On iki aylık ortalamalara göre değ. or.	14,18	29,97	15,50

Kaynak: TÜİK

beri en hızlı iyileşme görüldü. Faaliyet koşullarındaki iyileşme, yeni siparişlerdeki belirgin artıştan kaynaklanırken firmalar müşterilerden gelen talebin güçlendiğini belirtti. Yeni alınan siparişlerde de son iki yılın en güçlü artışı kaydedildi. Talep koşullarındaki iyileşmeye bağlı olarak imalatçılar üretimi şubatta artırdı. Bu artış, iki yıla yakın bir dönemin en yüksek hızında gerçekleşti.

2019'da şirketlerin net döviz açığı azaldı. Merkez Bankası'nın finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlık ve yükümlülükleri tablosu değerlendirildiğinde; Aralık'ta bir önceki aya göre varlıklar 308 milyon dolar artışla 123 milyar 238 milyon dolar, yükümlülükler 117 milyon dolar artışla 298 milyar 366 milyon dolara yükseldi. Net döviz pozisyonu açığı ise 175.1 milyar dolar olarak gerçekleşti ve Kasım 2019 dönemine göre 191 milyon dolar azaldı. Aralık 2019 döneminde kısa vadeli varlıklar 103 milyar 994 milyon dolar iken, kısa vadeli yükümlülükler 94 milyar 241 milyon dolar olarak gerçekleşti. Kısa vadeli net döviz pozisyonu fazlası ise 9 milyar 753 milyon dolar gerçekleşerek Kasım'a göre 189 milyon dolar arttı.